CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
VERICA TRSTENJAK
prezentate la 11 septembrie 2008 [1]

I — Introducere

1. Cele două întrebări pe care instanța de trimitere le adresează în prezenta cauză se referă la interpretarea dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [2], referitoare la competența în materia contractelor încheiate de consumatori sau, mai precis, la problema dacă această competență a instanțelor de a soluționa reclamația formulată de un consumator vizând obținerea remiterii unui câștig pe care o societate i-l promite în aparență este stabilită pe baza acestor dispoziții. În cadrul interpretării Convenției de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială [3] (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”) [4], Curtea a statuat deja cu privire la competența instanțelor atunci când un consumator a introdus împotriva unui vânzător stabilit în alt stat membru cererea de plată a unui câștig aparent promis. Totuși, aceasta nu s-a pronunțat încă în legătură cu această chestiune în cadrul Regulamentului nr. 44/2001 [5].

2. Prin urmare, prezenta cauză ridică, în ceea ce privește interpretarea, problema continuității între Convenția de la Bruxelles și Regulamentul nr. 44/2001. Acesta din urmă a fost adoptat prin raportare la obiectivul liberei circulații a hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială și a înlocuit Convenția de la Bruxelles la 1 martie 2002 în

1 — Limba originală: slovena.

2 — JO L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

3 — JO 1972, L 299, p. 32, astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1, și – text modificat – p. 77), prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene (JO L 388, p. 1), prin Convenția din 26 mai 1989 privind aderarea Regatului Spaniei și a Republicii Portugheze (JO L 285, p. 1) și prin Convenția din 29 noiembrie 1996 privind aderarea Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei (JO 1997, C 15, p. 1).

4 — Hotărârea din 11 iulie 2002, Gabriel (C-96/00, Rec., p. I-6367), și Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Engler (C-27/02, Rec., p. I-481).

5 — În cauza Kapferer (Hotărârea din 16 martie 2006, C-234/04, Rec., p. I-2585), una dintre întrebările preliminare, adresată doar cu titlu subsidiar, era, în toate aspectele, identică cu cea adresată în prezenta cauză. În cauza menționată, întrucât Curtea a răspuns negativ la prima întrebare preliminară adresată referitoare la obligația de reexaminare a unei hotărâri judecătorești care a dobândit autoritate de lucru judecat, însă contrară dreptului comunitar, aceasta nu a răspuns la întrebarea, adresată în subsidiar, referitoare la competența de a statua cu privire la solicitarea unei recompense aparent promise (punctul 25 din hotărâre).

raporturile dintre statele membre, cu excepția Regatului Danemarcei [6]. La data intrării în vigoare a Regulamentului nr. 44/2001, problema dacă acest regulament și Convenția de la Bruxelles erau interpretate în toate privințele în același mod sau dacă, prin interpretare, se puteau face distincții între acestea a devenit, așadar, de asemenea importantă.

3. Cele două întrebări preliminare sunt adresate în cadrul unui litigiu între doamna Renate Ilsinger, resortisant austriac cu domiciliul în Austria, și societatea de vânzare prin corespondență Schlank & Schick GmbH (denumită în continuare „societatea Schlank & Schick"), cu sediul în Aachen (Germania), în cadrul unei acțiuni vizând remiterea unui câștig pe care, după toate aparențele, societatea Schlank & Schick l-ar fi promis doamnei Ilsinger.

6 — În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene (JO 2006, C 321 E, p. 201), Danemarca nu participă la adoptarea de către Consiliul Uniunii Europene a măsurilor propuse care intră sub incidența titlului IV din Tratatul de instituire a Comunității Europene. Niciuna dintre dispozițiile acestui titlu, nicio măsură adoptată în conformitate cu acest titlu, nicio dispoziție dintr-un acord internațional încheiat de Comunitate în temeiul titlului respectiv și nicio hotărâre a Curții de Justiție de interpretare a dispozițiilor sau măsurilor respective nu este obligatorie pentru Danemarca sau nu se aplică în Danemarca. În consecință, astfel cum rezultă din considerentul (21) al Regulamentului nr. 44/2001, Danemarca nu a participat la adoptarea prezentului regulament, care, prin urmare, nu i se adresează și nu i se aplică. Conform considerentului (22) al aceluiași regulament, Convenția de la Bruxelles continuă să se aplice în cadrul relațiilor între Danemarca și statele membre parte la Regulamentul nr. 44/2001.

II — Cadrul juridic

A — *Dreptul comunitar*

4. Potrivit considerentului (13) al Regulamentului nr. 44/2001:

„În cazul contractelor de asigurare, contractelor încheiate cu consumatorii și al contractelor de muncă, partea defavorizată trebuie să fie protejată prin norme de competență mai favorabile intereselor sale decât normele generale prevăzute în prezentul regulament."

5. Potrivit considerentului (19) al Regulamentului nr. 44/2001:

„Trebuie asigurată continuitatea între Convenția de la Bruxelles și […] regulament, fiind necesar să se prevadă unele dispoziții tranzitorii în acest sens. Aceeași necesitate a continuității trebuie garantată cu privire la interpretarea Convenției de la Bruxelles de către Curtea de Justiție a Comunităților Europene, iar Protocolul din 1971 […] trebuie să rămână, de asemenea, aplicabil în cazul procedurilor pendinte la data intrării în vigoare a […] regulamentului."

6. Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, care figurează în secțiunea „Dispoziții generale”:

„Sub rezerva dispozițiilor […] regulamentului, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

7. Potrivit articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, care figurează în secțiunea „Competențe speciale”:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;

[…]”

8. Potrivit articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, care figurează în secțiunea „Competența în materia contractelor încheiate de consumatori”:

„În ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, consumatorul, într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, competența se determină în conformitate cu dispozițiile din prezenta secțiune, fără a se aduce atingere articolului 4 și articolului 5 punctul 5, în cazul în care:

(a) contractul are ca obiect vânzarea de bunuri mobile corporale în rate egale, fixe și eșalonate;

(b) contractul are ca obiect un împrumut rambursabil în rate egale, fixe și eșalonate, sau orice altă formă de credit încheiat în scopul finanțării vânzării de bunuri mobile corporale;

(c) în toate celelalte cazuri, contractul a fost încheiat cu o persoană care desfășoară activități comerciale sau profesionale în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice mijloace, își direcționează activitățile spre acel stat membru sau spre mai multe state, inclusiv statul membru respectiv, iar contractul intră în sfera de acțiune a acestor activități.”

9. Articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

„Un consumator poate introduce o acțiune împotriva celeilalte părți la contract fie înaintea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia partea în cauză își are domiciliul, fie înaintea instanțelor din locul unde consumatorul își are domiciliul.”

B — *Convenția de la Bruxelles*

10. Articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles prevede:

„În ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, denumită în continuare «consumatorul», într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, competența se determină în conformitate cu dispozițiile din prezenta secțiune, fără a se aduce atingere articolului 4 și articolului 5 alineatul (5), în cazul în care:

1) contractul are ca obiect vânzarea de bunuri mobile corporale în rate egale, fixe și eșalonate;

2) contractul are ca obiect un împrumut rambursabil în rate egale, fixe și eșalonate, sau orice altă formă de credit, încheiat în scopul vânzării de bunuri mobile corporale;

3) pentru orice alt contract care are ca obiect furnizarea de servicii sau de bunuri mobile corporale, în cazul în care:

(a) încheierea contractului a fost precedată în statul în care este domiciliat consumatorul de o ofertă expresă sau de o publicitate

și

(b) consumatorul a efectuat în acel stat actele necesare încheierii acestui contract.” [traducere neoficială]

C — Dreptul austriac

11. Articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor (Konsumentenschutzgesetz) [7] prevede:

„Întreprinderile care adresează unui anumit consumator promisiuni de atribuire de premiu sau alte mesaje similare, redactate astfel încât acesta este lăsat să creadă că a câștigat un anumit premiu, trebuie să remită respectivul premiu consumatorului; acest premiu poate fi pretins și în fața instanțelor.”

III — Situația de fapt, acțiunea principală și întrebările preliminare

12. Doamna Ilsinger, resortisant austriac cu domiciliul în Austria, a primit, în luna august 2002, un plic din partea societății de vânzare prin corespondență Schlank & Schick GmbH, cu sediul în Aachen (Germania). Plicul, pe care figurau mențiunile „Documente importante!”, „Vă rugăm să deschideți imediat” și

7 — Legea federală din 8 martie 1979 de adoptare a unor dispoziții în scopul protecției consumatorilor, cu modificările ulterioare [Bundesgesetz vom 8. März 1979, mit dem Bestimmungen zum Schutz der Verbraucher getroffen werden (Konsumentenschutzgesetz – KSchG), BGBl. 140/1979].

„Personal”, cuprindea un mesaj care îi era adresat nominal, potrivit căruia aceasta obținuse un câștig de 20 000 de euro. Din respectivul mesaj, rezulta că doamna Ilsinger ar obține câștigul „dacă aceasta avea numărul de identificare ce o autoriza să obțină câștigul”, dacă lipea pe certificatul de solicitare a câștigului un cupon conținând numărul de identificare și dacă îl returna societății Schlank & Schick în următoarele șapte zile. Din notificarea câștigului, rezultă de asemenea că dreptul de a obține câștigul nu era condiționat de efectuarea unei comenzi a unui produs. Doamna Ilsinger a lipit cuponul conținând numărul de identificare pe certificatul de solicitare a câștigului și l-a returnat societății Schlank & Schick.

13. Întrucât nu obținuse încă plata câștigului din partea societății menționate, în luna decembrie 2002, doamna Ilsinger a sesizat Landesgericht St. Pölten, instanța în a cărei rază teritorială se situează domiciliul său, cu o acțiune împotriva societății, întemeiată pe articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor coroborat cu articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, pentru a obține remiterea câștigului. În cadrul acestei proceduri, societatea Schlank & Schick a invocat necompetența instanței austriece. Prin Ordonanța din 15 iunie 2004, Landesgericht St. Pölten a respins excepția de necompetență și, în același timp, a respins cererea reclamantei din acțiunea principală.

14. Cele două părți din acțiunea principală au formulat apel împotriva hotărârii pronunțate de Landesgericht St. Pölten la instanța de trimitere, Oberlandesgericht Wien. Aceasta din urmă afirmă în ordonanța sa de trimitere că, în jurisprudența referitoare la articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles, Curtea a statuat deja că încheierea efectivă a unui contract de vânzare de bunuri mobile sau de prestări servicii este o condiție de aplicare a respectivului articol. Însă, în comparație cu articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles, articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este, potrivit instanței de trimitere, conceput în mod mai cuprinzător; prin urmare, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă interpretarea dată de Curte articolului 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles se aplică și articolului 15 menționat. Instanța de trimitere arată de asemenea că instanțele austriece nu pot fi competente în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, cu toate că această din urmă dispoziție nu impune încheierea unui contract, deoarece, atât potrivit dreptului austriac, cât și potrivit dreptului german, reședința permanentă a debitorului, și anume Germania, constituie locul de executare a datoriilor bănești.

15. Nu reiese cu claritate din indicațiile referitoare la situația de fapt furnizate de instanța de trimitere dacă, odată cu returnarea certificatului de solicitare a câștigului, doamna Ilsinger a efectuat și o comandă de probă. Doamna Ilsinger pretinde că a efectuat această comandă, însă societatea Schlank & Schick contestă această afirmație și pretinde că nu a primit nicio comandă din partea doamnei Ilsinger. Instanța de trimitere precizează că, în motivarea ordonanței prin care a

respins excepția de necompetență, precum și cererea doamnei Ilsinger, Landesgericht St. Pölten a indicat că respectivul câștig nu era condiționat de efectuarea unei comenzi a unui produs și că, în această privință, este nerelevant dacă doamna Ilsinger efectuase o comandă de probă atunci când a solicitat câștigul.

16. În aceste împrejurări, instanța de trimitere, prin Ordonanța din 29 martie 2006, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții, în temeiul articolelor 68 CE și 234 CE, următoarele două întrebări preliminare:

„1) În înțelesul Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, dreptul de a iniția o acțiune în justiție, conferit consumatorului în conformitate cu articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor [Konsumentenschutzgesetz, denumită în continuare «KSchG»], publicată în BGBl. 1979/140, în redactarea care rezultă din articolul I alineatul 2 din Legea austriacă privind contractele la distanță [Fernabstatz-Gesetz], publicată în BGBl. I 1999/185, și care permite acestuia să pretindă în justiție, de la întreprinderi, plata premiului aparent câștigat atunci când acestea adresează (sau au adresat) unui consumator determinat o promisiune de câștig sau alte mesaje similare, iar formularea acestor corespondențe este (sau era) de natură să îl facă pe consumator să creadă că a câștigat un premiu, fără ca atribuirea premiului să fie condiționată de o comandă de mărfuri sau de o comandă de probă, și în cazul în care acesta nu a efectuat o comandă, dar destinatarul corespondenței pretinde atribuirea premiului, constituie un drept de natură contractuală sau asimilat unui astfel de drept, în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001?

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

2) Este în discuție un drept prevăzut la articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 în cazul în care dreptul de a obține plata câștigului nu a fost subordonat unei condiții de a comanda mărfuri, dar destinatarul corespondenței a efectuat totuși o comandă de mărfuri?”

IV — Procedura în fața Curții

17. Ordonanța de trimitere a fost primită de Curte la 7 aprilie 2006. În cadrul procedurii scrise, au prezentat observații guvernele austriac, ceh, spaniol, italian și sloven, precum și Comisia Comunităților Europene. În ședința din 3 iulie 2008, au prezentat observații orale și au răspuns întrebărilor Curții reprezentantul administratorului judiciar al societății Schlank & Schick și guvernele austriac, ceh, spaniol, precum și Comisia.

V — Argumentele părților

A — *Prima întrebare preliminară*

18. În ceea ce privește prima întrebare, putem separa argumentele părților în două grupuri principale. Pe de o parte, sunt părțile care susțin că dreptul de a iniția o acțiune în justiție conferit consumatorilor în conformitate cu articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor nu este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001. Pe de altă parte, sunt părțile care consideră că dreptul de a iniția o acțiune în justiție conferit consumatorilor în conformitate cu legea austriacă este un drept de natură contractuală, în temeiul Regulamentului nr. 44/2001. În observațiile sale scrise, Comisia a susținut prima poziție, însă a afirmat în ședință că, în opinia sa, a doua poziție era de asemenea acceptabilă.

19. Potrivit opiniei *Comisiei*, exprimată în observațiile scrise, a *guvernului sloven* și a reprezentantului *administratorului judiciar al societății Schlank & Schick*, articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să fie interpretat în același mod ca articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, cu toate că formulările acestora nu sunt în totalitate identice.

20. În observațiile scrise, atât *Comisia,* cât și *guvernul sloven* arată că această interpretare rezultă fie și numai din însăși formularea articolului 15 din Regulamentul nr. 44/2001, întrucât atât teza introductivă a alineatului (1), cât și litera (c) a alineatului menționat se referă doar la cazurile în care consumatorul *încheie* un contract cu o altă parte contractantă. Articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles se referă, este adevărat, doar la contractele care au ca obiect furnizarea de servicii sau a unui bun mobil corporal, în timp ce articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 se aplică de asemenea „atunci când, *în toate celelalte cazuri,* contractul a fost încheiat cu o

persoană care exercită activități comerciale sau profesionale". Însă, chiar și în celelalte cazuri menționate la articolul 15 alineatul (1) litera (c) din regulamentul menționat, contractul trebuie să fi fost *încheiat* între un consumator și o altă parte contractantă. În observațiile scrise, atât Comisia, cât și guvernul sloven fac referire la opinia susținută de avocatul general Tizzano în ceea ce privește această chestiune în Concluziile prezentate în cauza Kapferer [8], unde, la punctul 54, acesta a arătat că modificările introduse la articolul 15 din Regulamentul nr. 44/2001 priveau exclusiv domeniul de aplicare material al dispozițiilor referitoare la contractele de consum și că acestea nu afectau cu nimic cerința încheierii unui contract.

21. Reprezentantul *administratorului judiciar al societății Schlank & Schick* a declarat de asemenea în ședință că împărtășește opinia avocatului general Tizzano exprimată în Concluziile prezentate în cauza Kapferer. Acesta a arătat că, în comparație cu articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, formularea articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 a fost modificată pentru a include contractele încheiate prin internet în domeniul de aplicare al dispoziției menționate. În opinia sa, acest articol din regulament privește doar contractele sinalagmatice în cadrul cărora cele două părți contractante își asumă angajamente; în cazul în care consumatorul nu își asumă niciun angajament, nu este necesar ca acesta să dispună de posibilitatea de a introduce o acțiune în statul membru în care are domiciliul.

22. Dimpotrivă, *guvernele austriac, spaniol, italian* și *ceh* consideră că articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în mod diferit de articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles; *Comisia* a declarat de asemenea în ședință că o altă interpretare a acestui articol din regulament este, în opinia sa, acceptabilă.

23. *Guvernul austriac* arată că articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 este formulat în mod mai cuprinzător decât articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles. Acesta consideră că articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 nu mai este limitat doar la anumite tipuri de contracte, ci, dimpotrivă, se aplică tuturor tipurilor de contracte încheiate de consumatori „în toate celelalte cazuri". Promisiunea unilaterală de câștig acceptată de consumator reprezintă un astfel de alt caz, ceea ce are

8 — Concluziile prezentate la 10 noiembrie 2005 (hotărârea citată la nota de subsol 5).

drept consecință o relație contractuală în care consumatorul nu are obligații. În susținerea acestei opinii, guvernul austriac invocă argumentul potrivit căruia teza introductivă de la articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este formulată după modelul articolului 5 punctul 1 din același regulament, ceea ce demonstrează domeniul de aplicare mai cuprinzător al articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001.

24. *Guvernul ceh* consideră, în mod similar, că promisiunea unilaterală de câștig trebuie să fie înțeleasă ca o ofertă, iar solicitarea acestui câștig ca acceptarea acestei oferte. În opinia guvernului ceh, în acest mod se naște un raport de natură contractuală, care poate fi calificat drept încheiere a unui contract.

25. De asemenea, *guvernul italian* susține opinia potrivit căreia promisiunea de câștig pe care doamna Ilsinger a acceptat-o, prin returnarea către societatea Schlank & Schick a certificatului de solicitare a câștigului cu cuponul lipit pe acesta, constituie un contract de consum în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001. Potrivit guvernului italian, se poate considera că s-a încheiat un contract în sensul acestui articol și în cazul în care numai una dintre părți este obligată prin contract.

26. În susținerea observațiilor sale, *guvernul spaniol* invocă patru argumente. În primul rând, acesta arată că modul de redactare a articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 diferă de cel al articolului 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles. În al doilea rând, acesta arată că doar o interpretare diferită a articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 poate asigura consumatorului un nivel ridicat de protecție, el fiind partea contractantă defavorizată. În al treilea rând, potrivit guvernului spaniol, trebuie să se țină seama de legătura dintre competența instanțelor și dreptul material pe care aceste instanțe îl aplică. Protecția consumatorului impune garantarea faptului că acestuia îi sunt aplicate dispozițiile statului membru în care acesta este domiciliat. În sfârșit, guvernul spaniol consideră că aplicarea articolului 15 din Regulamentul nr. 44/2001 nu conduce întotdeauna la stabilirea competenței instanței în raza căreia este domiciliat consumatorul.

27. Cu toate acestea, *Comisia* a declarat în ședință că, ținând seama de cerința unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, este de asemenea acceptabilă, din punctul său de vedere, argumentația potrivit căreia, în cazul

unei promisiuni de câștig făcute unui consumator și acceptate de acesta din urmă, este vorba despre încheierea unui contract de către consumator și, prin urmare, competența este stabilită în temeiul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001. Comisia a arătat că, în ultimii ani, practica constând în trimiterea unor promisiuni de câștig către consumatori s-a răspândit în mod considerabil, iar numeroase societăți și-au transferat sediul în alte state membre pentru a evita astfel eventualele acțiuni introduse de consumatori, care nu doreau să inițieze acțiuni în justiție într-un alt stat membru. Comisia a arătat de asemenea că această opinie nu este contrară celei prezentate de avocatul general Tizzano în cauza Kapferer; astfel, în această din urmă cauză, contractul de consum nu fusese încheiat, întrucât consumatorul nu acceptase condițiile enunțate în promisiunea de câștig, de vreme ce acesta nu efectuase nicio comandă de probă fără obligații, comandă de care era condiționată obținerea câștigului.

B — *A doua întrebare preliminară*

28. În ceea ce privește a doua întrebare preliminară, părțile – cu excepția administratorului judiciar al societății Schlank & Schick – sunt de acord că răspunsul dat de Curte ar trebui să fie afirmativ. *Comisia*, *guvernele sloven* și *ceh* arată că, începând cu cauza Gabriel [9], Curtea a declarat că aprecierea competenței de judecare a unui litigiu aferent unei promisiuni de câștig bănesc trebuie să se realizeze potrivit aceloraşi reguli precum în cazul stabilirii competenței referitoare la un litigiu aferent unui contract de vânzare a unui produs pe care consumatorul l-a comandat de la vânzătorul care a promis câștigul. Potrivit *guvernului italian*, există o legătură indisolubilă între promisiunea de câștig și efectuarea unei comenzi a unui produs, deoarece consumatorul a comandat produsul datorită promisiunii de câștig, a cărei valoare depășește în mod considerabil valoarea produsului comandat. În plus, *guvernele spaniol* și *italian* arată că, în Hotărârea Besix [10], Curtea a declarat că trebuie să se evite o situație în care mai multe instanțe erau competente pentru a se pronunța cu privire la litigii referitoare la un raport juridic sau la mai multe raporturi juridice aflate într-o legătură reciprocă și strânsă. Având în vedere natura subsidiară a celei de a doua întrebări preliminare, *guvernul austriac* nu furnizează un răspuns specific la această întrebare.

29. Reprezentantul *administratorului judiciar al societății Schlank & Schick* a exprimat, în ședință, opinia potrivit căreia, chiar și în cazul în care consumatorul a comandat un produs, deși efectuarea unei comenzi a unui astfel de produs nu era o condiție de acordare a câștigului, competența instanței nu trebuie

9 — Hotărârea citată la nota de subsol 4.

10 — Hotărârea din 19 februarie 2002 (C-256/00, Rec., p. I-1699).

să fie stabilită în funcție de locul unde este domiciliat consumatorul, deoarece protecția consumatorului nu are drept scop să îi permită consumatorului să se îmbogățească urmărind plata câștigului.

VI — Aprecierea avocatului general

A — *Introducere*

30. Prin intermediul celor două întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită interpretarea dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001, care se referă la competența instanțelor în cauzele referitoare la contractele încheiate de consumatori. Dispozițiile privind competența în materia contractelor încheiate de consumatori derogă de la principiul general al competenței *actor sequitur forum rei*, prevăzut la articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, potrivit căruia persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză. Astfel cum rezultă din considerentul (13) al regulamentului menționat, întrucât consumatorul este partea defavorizată în contractele de consum, acesta trebuie să fie protejat prin norme de competență mai favorabile intereselor sale decât normele generale. Însă, în interpretarea normelor de competență speciale, trebuie să se țină seama de faptul că normele menționate sunt de strictă interpretare, aceasta neputând depăși ipotezele indicate în mod expres de Regulamentul nr. 44/2001 [11].

31. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să fie interpretat în sensul că dreptul de a iniția o acțiune, în temeiul căruia consumatorul poate solicita în justiție, de la o societate de vânzare prin corespondență cu sediul în alt stat membru, remiterea unui premiu pe care acesta pretinde că l-ar fi câștigat este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, fără ca atribuirea premiului să fie condiționată de efectuarea unei comenzi de mărfuri și fără ca respectivul consumator să fi comandat marfă. Prin cea de a doua întrebare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dreptul consumatorului de a obține remiterea câștigului este un drept de natură contractuală în sensul articolului menționat, atunci când dreptul la câștig nu este, cu certitudine, condiționat de o comandă de mărfuri, dar consumatorul a efectuat, cu toate acestea, o comandă de mărfuri.

11 — De exemplu, Hotărârea din 13 iulie 2006, Reisch Montage (C-103/05, Rec., p. I-6827, punctul 23), Hotărârea din 11 octombrie 2007, Freeport (C-98/06, Rep., p. I-8319, punctul 35), și Hotărârea din 22 mai 2008, Glaxosmithkline și Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, Rep., p. I-3965, punctul 28). În cadrul Convenției de la Bruxelles, a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 3 iulie 1997, Benincasa (C-269/95, Rec., p. I-3767, punctul 13), Hotărârea din 27 aprilie 1999, Mietz (C-99/96, Rec., p. I-2277, punctul 27), Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4, punctul 43, și Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Gruber (C-464/01, Rec., p. I-439, punctul 32).

32. În ceea ce privește situația de fapt, trebuie să se precizeze că nu reiese cu claritate din ordonanța instanței de trimitere dacă doamna Ilsinger a efectuat în mod efectiv o comandă de produse la societatea Schlank & Schick. Potrivit instanței de trimitere, instanța de primul grad și-a întemeiat hotărârea pe faptul că dreptul la câștig nu era condiționat de efectuarea unei comenzi de produse și că aceasta nu a considerat esențial să se stabilească dacă doamna Ilsinger comandase un produs de la această societate. În consecință, instanța de trimitere adresează întrebarea preliminară atât pentru cazul în care consumatorul a comandat un produs, cât și pentru cazul în care acesta nu a comandat un astfel de produs.

B — *Prima întrebare preliminară*

33. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dreptul de a iniția o acțiune întemeiat pe articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001. Dat fiind că, în cadrul întrebărilor preliminare, Curtea se limitează la a interpreta dispozițiile dreptului comunitar pentru a-i furniza instanței de trimitere orientările care trebuie urmate pentru a se pronunța în acțiunea principală [12], prima întrebare preliminară trebuie reformulată în următorii termeni:

„Articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că dreptul de a iniția o acțiune în justiție, prin intermediul căruia consumatorii, în temeiul legislației statului membru în care sunt domiciliați, pot pretinde în justiție, de la întreprinderi cu sediul în alt stat membru, premiul aparent câștigat atunci când acestea adresează unui consumator determinat o promisiune de câștig sau alte mesaje similare, iar formularea acestor corespondențe este de natură să îl facă pe consumator să creadă că a câștigat un premiu determinat, fără ca atribuirea premiului să fie condiționată de o comandă de mărfuri sau de o comandă de probă, și în cazul în care acesta nu a efectuat o comandă, dar destinatarul corespondenței pretinde atribuirea premiului, este un drept de natură contractuală în sensul acestui articol din regulamentul menționat?”

34. Trei condiții trebuie îndeplinite pentru a stabili competența în temeiul articolului 15

12 — De exemplu, Hotărârea din 3 octombrie 2000, Corsten (C-58/98, Rec., p. I-7919, punctul 24), și Hotărârea din 22 ianuarie 2002, Canal Satélite Digital (C-390/99, Rec., p. I-607, punctul 24).

alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 [13]. În primul rând, consumatorul trebuie să fie un particular care să nu fie angajat într-o activitate profesională, în al doilea rând, dreptul de a iniția o acțiune în justiție trebuie să se raporteze la un contract de consum, încheiat între consumator și o persoană care desfășoară activități comerciale sau profesionale, și, în al treilea rând, persoana care desfășoară activități comerciale sau profesionale trebuie să le exercite în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice mijloace, își direcționează activitățile spre acel stat membru sau spre mai multe state, inclusiv statul membru respectiv, iar contractul intră în sfera de acțiune a acestor activități.

35. Prima și a treia condiție sunt îndeplinite în prezenta cauză. Doamna Ilsinger are, în mod incontestabil, calitatea de consumator în sensul articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001; în prezentul raport juridic, aceasta este un particular care nu este angajat într-o activitate profesională. De asemenea, societatea Schlank & Schick desfășoară o activitate comercială pe care o direcționează, prin intermediul vânzării prin corespondență, spre statul membru în care doamna Ilsinger este domiciliată. În plus, se poate considera că promisiunea de câștig făcută consumatorului intră în cadrul acestei activități, deoarece, prin această promisiune, societatea Schlank & Schick încearcă să incite consumatorul să cumpere un produs. Cu toate acestea, a doua condiție, și anume dacă dreptul de a iniția o acțiune în justiție se raportează la un contrat de consum încheiat între doamna Ilsinger și societatea Schlank & Schick, se află în litigiu în prezenta cauză. Desemnarea instanței competente pentru a se pronunța cu privire la dreptul de a iniția o acțiune în justiție prin care consumatorul solicită remiterea unui câștig aparent promis este condiționată de stabilirea faptului dacă, în prezenta cauză, promisiunea de câștig adresată consumatorului a condus la încheierea unui contract de consum.

36. În ceea ce privește problema competenței de a se pronunța cu privire la dreptul la remiterea unui câștig aparent promis consumatorului, Curtea s-a pronunțat doar în contextul Convenției de la Bruxelles, însă nu a abordat încă această chestiune în cadrul

13 — În ceea ce privește cele trei condiții de aplicare a articolului 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, a se vedea, prin analogie, Hotărârea Gabriel, citată la nota de subsol 4, punctele 38-40 și 47-51, și Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4, punctul 34.

Regulamentului nr. 44/2001 [14]. Prin interpretarea articolului 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, Curtea a răspuns deja în cadrul jurisprudenței sale, și anume în cauza Engler [15], unei întrebări identice cu prima întrebare preliminară adresată în prezenta cauză. În cauza Engler, Curtea a statuat că acest articol din Convenția de la Bruxelles nu se aplică în cazul în care vânzătorul i-a trimis consumatorului o scrisoare în care i-a promis un câștig, iar consumatorul a solicitat remiterea acestui câștig fără să fi încheiat cu vânzătorul un contract de furnizare de bunuri sau de servicii. În această cauză, Curtea a arătat că, în situația respectivă, „demersul [vânzătorului] nu a fost urmat de încheierea unui contract între consumator și vânzătorul profesionist cu privire la unul dintre obiectele specifice vizate de dispoziția menționată și în cadrul căruia părțile și-ar fi asumat angajamente sinalagmatice” [16]. Potrivit Curții, această constatare nu putea fi infirmată nici de obiectivul acestei dispoziții, și anume protecția consumatorului în calitate de parte defavorizată, nici de împrejurarea că vânzătorul trimisese scrisoarea consumatorului pentru o comandă de probă, prin care dorea să îl incite să efectueze o comandă de mărfuri [17].

37. În consecință, în cauza Ilsinger este necesar să se examineze, în esență, dacă trebuie să fie asigurată continuitatea între aceste două acte juridice și, prin urmare, dacă articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să fie interpretat în același mod precum articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles sau dacă – având în vedere formularea parțial diferită a acestuia – acest articol trebuie să fie interpretat altfel. În această privință, subliniem că, în interpretarea Regulamentului nr. 44/2001, care a înlocuit Convenția de la Bruxelles începând cu 1 martie 2002 [18], trebuie să se pornească, în mod general, de la principiul continuității. Astfel cum rezultă din considerentul (19) al Regulamentului nr. 44/2001, este necesar să se asigure continuitatea între Convenția de la Bruxelles și regulamentul menționat, iar

14 — Nici doctrina nu aduce un răspuns clar la această întrebare. Staudinger, A., în Rauscher, T. (ed.), *Europäisches Zivilprozeßrecht – Kommentar*, ediția a 2-a, Sellier, European Law Publishers, München, 2006, p. 284, punctul 9, are îndoieli în ceea ce privește faptul de a transpune, la articolul 15 din Regulamentul nr. 44/2001, jurisprudența referitoare la Convenția de la Bruxelles, întrucât modul de redactare a acestui articol este asemănător cu cel al articolului 5 punctul 1 litera (a) din regulamentul menționat. Geimer, R., în Geimer, R., și Schütze, R. A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht – Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*, Beck, München, 2004, p. 275, punctul 17, arată că este adevărat că promisiunile de câștig intră în domeniul de aplicare al articolului 15 din Regulamentul nr. 44/2001, însă citează în această privință cauza Gabriel, astfel încât acest argument se referă, după toate probabilitățile, la competența în materia promisiunii de câștig în ipoteza în care consumatorul a comandat un produs.

15 — Hotărârea citată la nota de subsol 4.

16 — Punctul 36 din Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4. La punctul 40, Curtea a arătat în mod expres că articolul 13 din Convenția de la Bruxelles „viz[a] fără ambiguitate «contractul încheiat» de un consumator, având ca obiect «furnizarea […] de bunuri mobile corporale»”.

17 — Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4, punctul 39.

18 — În anul 1999, Comisia a prezentat Consiliului o propunere de regulament, însă Consiliul a adoptat regulamentul în luna decembrie 2000. În general, în ceea ce privește originea Regulamentului nr. 44/2001, precum și compararea Convenției de la Bruxelles cu acest regulament, a se vedea în doctrină, de exemplu, Micklitz, H.-W., și Rott, P., „Vergemeinschaftung des EuGVÜ in der Verordnung (EG) Nr. 44/2001”, în *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, nr. 11/2001, p. 325 și urm., Schoibl, N. A., „Vom Brüsseler Übereinkommen zur Brüssel-I-VO: Neuerungen im Europäischen Zivilprozessrecht”, în *Juristische Blätter*, nr. 3/2003, p. 150, și Storskrubb, E., *Civil Procedure and EU Law – A Policy Area Uncovered*, Oxford University Press, New York, 2008, p. 132 și urm.

această continuitate se aplică și în cazul interpretării efectuate de Curte în privința Convenției de la Bruxelles. În cadrul jurisprudenței sale, Curtea a adoptat deja acest principiu al continuității în ceea ce privește interpretarea Regulamentului nr. 44/2001 [19]. Cu toate acestea, pentru motive întemeiate și ca urmare a modificării pe fond a textului Regulamentului nr. 44/2001 față de Convenția de la Bruxelles, Curtea a derogat deja de la acest principiu și a interpretat regulamentul în mod diferit [20]. În cauza Ilsinger, este necesar, așadar, să se aprecieze dacă formularea diferită a articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 în comparație cu articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, coroborată cu cerința garantării unui nivel mai ridicat de protecție a consumatorilor, justifică interpretarea diferită a acestui articol din regulament.

1. Încheierea unui contract de consum, ca o condiție de aplicare a articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001

38. Pentru a analiza prima întrebare preliminară, trebuie mai întâi să se ia în considerare faptul că modul de redactare a articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 este diferit de cel al articolului 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles. Potrivit tezelor introductive cuprinse în articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles și în articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, competența se stabilește în conformitate cu dispozițiile din secțiunea referitoare la competența „[î]n ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, consumatorul […]”

19 — Astfel, în Hotărârea Reisch Montage, citată la nota de subsol 11, punctele 22-25, de exemplu, Curtea a făcut trimitere, pentru interpretarea Regulamentului nr. 44/2001, la jurisprudența sa referitoare la Convenția de la Bruxelles. În mod similar, în Hotărârea din 1 octombrie 2002, Henkel (C-167/00, Rec., p. I-8111, punctul 49), aceasta a arătat că, în lipsa oricărui motiv care să conducă la o interpretare diferită a articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles și a articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, necesitatea coerenței presupune o interpretare identică a celor două dispoziții; Curtea a arătat de asemenea că respectarea acestui principiu este cu atât mai importantă, cu cât regulamentul a înlocuit Convenția de la Bruxelles – cu excepția Regatului Danemarcei.

20 — În Hotărârea Glaxosmithkline și Laboratoires Glaxosmithkline, citată la nota de subsol 11, Curtea a subliniat, la punctul 15, că normele de competență în materia contractelor individuale de muncă care figurează în Regulamentul nr. 44/2001 erau sensibil diferite de normele aplicabile în acest domeniu din cadrul Convenției de la Bruxelles. Aceasta a arătat, la punctul 24 din hotărârea menționată, că o astfel de interpretare diferită era de asemenea confirmată de lucrările pregătitoare pentru Regulamentul nr. 44/2001. În consecință, aceasta nu a aplicat principiul continuității în interpretarea Regulamentului nr. 44/2001 și a interpretat acest text în mod diferit față de Convenția de la Bruxelles.

(potrivit articolului 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles, „[î]n ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, denumită în continuare «consumatorul», într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional"). Formularea de la litera (c) a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este însă mai cuprinzătoare decât cea de la punctul 3 al articolului 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles. Potrivit acestei din urmă dispoziții, competența se stabilește în conformitate cu prevederile secțiunii referitoare la contractele încheiate de consumatori, în special în cazul în care este vorba despre „orice alt contract care are ca obiect furnizarea de servicii sau de bunuri mobile corporale". În schimb, potrivit articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, competența se stabilește în conformitate cu dispozițiile din secțiunea menționată „în cazul în care, *în toate celelalte cazuri*, contractul a fost încheiat" cu un alt cocontractant care își desfășoară activitatea în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau își direcționează activitățile spre acel stat membru. În timp ce articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles se limitează doar la contractele de furnizare de servicii sau de bunuri mobile corporale, articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 vizează toate contractele încheiate între consumator și un alt cocontractant, în condițiile prevăzute la acest articol.

39. Astfel cum rezultă din expunerea de motive a propunerii Regulamentului nr. 44/2001, formularea articolului 15 alineatul (1) litera (c) din regulamentul menționat a fost modificată față de articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, în primul rând pentru a include în domeniul său de aplicare contractele încheiate prin intermediul unui site internet [21]. Acesta este motivul pentru care articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 a fost modificat pentru a include și cazurile în care contractul este încheiat cu o persoană care își direcționează activitățile comerciale sau profesionale spre statul membru în care este domiciliat consumatorul [22]. Acest articol se aplică însă și în cazul în care persoana își desfășoară activitatea comercială sau profesională în statul membru în care este domiciliat consumatorul. În condițiile menționate mai sus, acest articol se aplică de asemenea, de exemplu, în cazul așa-numitelor

21 — A se vedea expunerea de motive a Propunerii de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (COM/1999/0348 final, p. 12 a versiunii franceze a expunerii de motive). În doctrină, a se vedea, de exemplu, Schlosser, P., *EU-Zivilprozessrecht, Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, AVAG, HZÜ, EuZVO, HBÜ, EuBVO*, ediția a 2-a, Beck, München, 2003, p. 117, punctul 8a, care arată că articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 se aplică în situațiile în care consumatorul efectuează o comandă prin intermediul unui site internet interactiv, însă nu și în cazul în care acesta are acces doar la un site internet pasiv. Tiefenthaler, S., în Czernich, D., Kodek, G. E., și Tiefenthaler, S., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht EuGVO und Lugano-Übereinkommen – Kurzkommentar*, ediția a 2-a, LexisNexis ARD ORAC, Viena, 2003, p. 141, punctul 25, explică faptul că un site internet interactiv permite încheierea unui contract „printr-un clic al mouse-ului". În general, a se vedea de asemenea Reich, N., și Gambogi, A. P., „Gerichtsstand bei internationalen Verbraucherverträgsstreitigkeiten im e-commerce", în *Verbraucher und Recht*, nr. 8/2001, p. 269 și urm., Stadler, A., „From the Brussels Convention to Regulation 44/2001: Cornerstones of a European law of civil procedure", în *Common Market Law Review*, nr. 6/2005, p. 1640 și urm., și Storskrubb, E., *Civil Procedure and EU Law – A Policy Area Uncovered*, Oxford University Press, New York, 2008, p. 139.

22 — Pentru mai multe detalii referitoare la această condiție, a se vedea, de exemplu, Geimer, R., în Geimer, R., și Schütze, R. A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht – Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*, citat la nota de subsol 14, p. 278, punctul 35.

„contracte privind pachetele de servicii pentru călătorii” [23], acordurilor de fiducie [24] și al altor contracte [25].

40. Prin extinderea formulării, legiuitorul comunitar nu avea, în opinia noastră, intenția de a limita aplicarea articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 doar la contractele sinalagmatice (*contractus bilaterales aequales*); dimpotrivă, intenția acestuia era să extindă aplicarea acestui articol la toate contractele încheiate de consumatori. În susținerea acestei afirmații, putem invoca trei argumente. În primul rând, rezultă din articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 că un contract de consum este cel care este „încheiat de o persoană, consumatorul, într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional”. Prin urmare, contractele de consum sunt definite prin raportare la părțile contractante, și nu la conținutul acestora sau la obligațiile părților contractante. În al doilea rând, litera (c) a articolului menționat prevede în mod expres că acest articol se aplică „în toate celelalte cazuri”, atunci când contractul a fost încheiat în conformitate cu condițiile enumerate la această literă. În cazul în care legiuitorul comunitar ar fi dorit să restrângă aplicarea literei (c) menționate doar la contractele sinalagmatice, acesta ar fi lăsat să se înțeleagă, folosind o terminologie adecvată, că această literă se aplică doar în cazurile prevăzute. Or, întrucât legiuitorul comunitar a folosit în acest regulament noțiunea generală „contract”, este necesar să se considere că în domeniul de aplicare al acestei noțiuni intră toate tipurile de contracte [26]. În al treilea rând, dacă s-ar limita aplicarea articolului 15 alineatul (1) litera (c) doar la contractele sinalagmatice, s-ar exclude astfel aplicarea acestui articol în cazul anumitor contracte care angajează numai una dintre părțile contractante, de exemplu contractul de cauțiune încheiat de consumator, în temeiul căruia acesta devine garant al datoriilor unui alt consumator [27] sau un contract de garanție încheiat cu un consumator.

23 — Potrivit articolului 15 alineatul (3) din Regulamentul nr. 44/2001, secțiunea referitoare la competența în materia contractelor încheiate de consumatori „nu se aplică în cazul contractelor de transport, altele decât cele care, pentru un preț forfetar, oferă o combinație între călătorie și cazare”. Prin urmare, contractele de transport sunt, în principiu, excluse de la stabilirea competenței în temeiul secțiunii aplicabile contractelor încheiate de consumatori, cu excepția așa-numitelor contracte „privind pachetele de servicii pentru călătorie”. Aceasta rezultă de asemenea din expunerea de motive a Propunerii de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (COM/1999/0348 final, p. 13 a versiunii franceze a expunerii de motive). În mod similar, Rauscher, T. (ed.), *Europäisches Zivilprozeßrecht – Kommentar*, citat la nota de subsol 14, p. 283, punctul 8.

24 — În mod similar, Rauscher, T. (ed.), *Europäisches Zivilprozeßrecht – Kommentar*, citat la nota de subsol 14, p. 283, punctul 8.

25 — De exemplu, contractelor „time-share”, în cazul în care acestea sunt încheiate de consumatori. A se vedea expunerea de motive a Propunerii de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (COM/1999/0348 final, p. 12 a versiunii franceze a expunerii de motive). Potrivit articolului 22 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, în materie de drepturi reale imobiliare sau de închiriere a unor imobile, au competență exclusivă instanțele din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul. În propunerea de Regulament nr. 44/2001, Comisia arată totuși că articolul 15 din regulament se aplică contractelor „time-share” încheiate de consumatori.

26 — În mod similar, avocatul general Tizzano a argumentat, la punctul 35 din Concluziile prezentate la 20 septembrie 2001 în cauza Leitner (Hotărârea din 12 martie 2002, C-168/00, Rec., p. I-2631), că, în cazul în care legiuitorul comunitar ar fi dorit să facă distincție între prejudiciile pentru care producătorul trebuie să răspundă în temeiul directivei și cele pentru care soluția este lăsată la aprecierea statelor membre, ar fi indicat aceasta în mod expres. Dacă, dimpotrivă, legiuitorul ar folosi, în directiva comunitară, noțiunea generală de prejudicii, ar trebui să se considere că toate tipurile de prejudicii sunt incluse în această noțiune.

27 — Astfel, în ceea ce privește, de exemplu, Directiva 85/577/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (JO L 372, p. 31, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 188), Curtea a statuat deja că garanția poate, în principiu, să intre în domeniul de aplicare al contractelor de consum în sensul directivei menționate. A se vedea Hotărârea din 17 martie 1998, Dietzinger (C-45/96, Rec., p. I-1199, punctul 20). În doctrină, a se vedea Staudinger, A., în Rauscher, T. (ed.), *Europäisches zivilprozessrecht – Kommentar*, citat la nota de subsol 14, p. 283, punctul 8.

41. În ceea ce privește articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, Curtea a statuat, într-adevăr, că acest articol își găsește aplicarea „în măsura în care, […] acțiunea în justiție se raportează la un contract încheiat între acest consumator și vânzătorul profesionist, având ca obiect furnizarea unor bunuri mobile corporale sau a unor servicii și care [a dat] naștere unor obligații reciproce și interdependente în sarcina celor două părți la contract” [28]. Însă, în această privință, trebuie să se ia în considerare faptul că atât contractul de furnizare de bunuri mobile corporale, cât și contractul de furnizare de servicii, la care se limita articolul 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, sunt ambele contracte sinalagmatice. În opinia noastră, referința Curții, cu ocazia interpretării acestui articol, la caracterul sinalagmatic a urmărit exclusiv să explice *in abstracto* particularitățile contractelor de furnizare de bunuri mobile corporale și de furnizare de servicii. În consecință, considerăm că argumentul referitor la contractele sinalagmatice nu poate fi aplicat interpretării articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001.

42. Astfel cum a arătat deja avocatul general Tizzano în Concluziile prezentate în cauza Kapferer, în materia stabilirii competenței în cazul contractelor de consum, trebuie să se țină seama de faptul că articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles și articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 se aplică doar în cazul în care un *contract* a fost *încheiat* între un consumator și un profesionist [29]. Trebuie să îi dăm dreptate avocatului general cu privire la faptul că modificările introduse la articolul 15 din Regulamentul nr. 44/2001 nu afectează cu nimic cerința încheierii unui contract [30] ca o condiție de aplicare a articolului menționat. Astfel cum a arătat avocatul general, modificările introduse la articolul 15 din Regulamentul nr. 44/2001 se referă exclusiv la domeniul de aplicare material al dispozițiilor referitoare la contractele de consum [31], ceea ce înseamnă că acestea privesc un număr mai mare de contracte de consum. În respectiva cauză, avocatul general a pledat, într-adevăr, pentru transpunerea, în cazul interpretării articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, a interpretării date de Curte în cauza Engler articolului 13 primul paragraf punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, și a arătat că, în cauza Kapferer, nu fusese încheiat niciun contract de consum. Cu toate acestea, astfel cum a arătat în mod întemeiat Comisia în ședință, solicitarea câștigului în cauza Kapferer era condiționată de efectuarea unei comenzi a unui produs [32] și, având în vedere faptul că, în respectiva cauză, nu a fost posibil să se stabilească cu certitudine dacă a fost comandat un produs, avocatul general a susținut punctul de vedere potrivit căruia nu a fost încheiat un contract de furnizare de bunuri mobile corporale.

28 — Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4, punctul 34.

29 — Concluziile citate la nota de subsol 8, punctul 52.

30 — Concluziile citate la nota de subsol 8, punctul 54.

31 — *Ibidem*.

32 — Aceasta rezultă din cuprinsul punctului 9 din Hotărârea Kapferer, citată la nota de subsol 5, și din cuprinsul punctului 11 din Concluziile avocatului general Tizzano prezentate în aceeași cauză, citate la nota de subsol 8.

43. Ca urmare a cerinței încheierii unui contract în cadrul articolului 15 din Regulamentul nr. 44/2001, în prezenta cauză nu putem susține argumentul pe care se întemeiază guvernul austriac, potrivit căruia articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în același mod precum articolul 5 punctul 1 litera (a) din acesta [33], întrucât teza introductivă a articolului 15 alineatul (1) ar fi fost formulată după modelul articolului 5 punctul 1 litera (a). Spre deosebire de articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, articolul 15 alineatul (1) din acest regulament impune *încheierea* unui contract în fiecare caz, ceea ce reprezintă o diferență esențială între cele două articole. Tocmai din acest motiv, articolul 5 punctul 1 litera (a) din regulamentul menționat poate de asemenea să fie aplicat în cazul în care nu a fost încheiat niciun contract [34]. În plus, trebuie să se atragă atenția asupra faptului că analiza diferitelor versiuni lingvistice ale celor două articole din acest regulament indică faptul că – independent de cerința încheierii unui contract prevăzută la articolul 15 alineatul (1) – aceste două articole nu sunt formulate foarte asemănător decât în câteva versiuni lingvistice, în timp ce, în majoritatea versiunilor lingvistice, articolul 5 punctul 1 litera (a) este formulat într-un mod mai general decât articolul 15 alineatul (1). Cele două articole citate anterior sunt redactate foarte asemănător în versiunile germană și engleză [35], în timp ce, în majoritatea celorlalte versiuni lingvistice, se utilizează o noțiune mai largă – „materie contractuală” – la articolul 5 punctul 1 litera (a) și o noțiune legată de „contractele încheiate de un consumator” la articolul 15 alineatul (1) [36].

2. Condițiile de încheiere a unui contract de consum

44. Reiese din teza introductivă a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 că un contract de consum în sensul acestui regulament este un contract încheiat de o persoană, consumatorul, într-un

33 — Guvernul austriac invocă, desigur, articolul 5 punctul 1 în mod general, însă menționează în această privință modul de redactare a literei (a) a articolului menționat.

34 — Astfel, în ceea ce privește Convenția de la Bruxelles, a se vedea, prin analogie, Hotărârea Engler, citată la nota de subsol 4, punctul 36 și dispozitivul, în care consumatorul nu încheiase un contract cu vânzătorul în sensul articolului 13 primul paragraf punctul 3 din convenția menționată și în care competența a fost stabilită în temeiul articolului 5 punctul 1 din această convenție.

35 — Versiunea germană menționează, la articolul 5 punctul 1 litera (a), „ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag”, iar la articolul 15 alineatul (1), „ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag, den […] der Verbraucher […] geschlossen hat”. În versiunea engleză a acestui regulament, articolul 5 punctul 1 litera (a) se referă la „matters relating to a contract”, iar articolul 15 alineatul (1) la „matters relating to a contract concluded by […] the consumer”.

36 — Astfel, de exemplu, în versiunea franceză, articolul 5 punctul 1 litera (a) se referă la „matière contractuelle”, însă articolul 15 alineatul (1) se referă la „en matière de contrat conclu par [] le consommateur”; în versiunea italiană, articolul 5 punctul 1 litera (a) se referă la „materia contrattuale”, însă articolul 15 alineatul (1) se referă la „materia di contratti conclusi da […] il consumatore”; în versiunea spaniolă, articolul 5 punctul 1 litera (a) se referă la „materia contractual”, însă articolul 15 alineatul (1) la „materia de contratos celebrados por […] el consumidor”; în versiunea portugheză, la articolul 5 punctul (1) litera (a) se utilizează noțiunea „matéria contratual”, iar articolul 15 alineatul (1) se referă la „matéria de contrato celebrado por […] o consumidor”; în versiunea română, articolul 5 punctul (1) litera (a) utilizează termenul „materie contractuală”, însă articolul 15 alineatul (1) se referă la „ceea ce privește un contract încheiat de […] consumatorul”; în versiunea slovenă, articolul 5 punctul (1) litera (a) se referă la „zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji”, însă articolul 15 alineatul (1) se referă la „zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene […] potrošnik”.

scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional. Totuși, Regulamentul nr. 44/2001 nu definește când este încheiat un contract de consum. Nici la nivel comunitar nu există norme imperative de drept civil care să stabilească când și în ce condiții este încheiat un contract.

45. În pofida faptului că Regulamentul nr. 44/2001 nu definește condițiile de încheiere a unui contract, aceste condiții pot fi deduse din jurisprudența Curții, *mutatis mutandis* din anumite acte de drept comunitar derivat, precum și din documente ale unor grupuri de experți în dreptul european al contractelor, ținând seama de doctrina relevantă în acest domeniu. Prin urmare, vom analiza în continuare condițiile generale de încheiere a unui contract în cadrul dreptului comunitar. Aceste condiții se aplică de asemenea, *a maiori ad minus*, pentru încheierea contractelor de consum în sensul Regulamentului nr. 44/2001.

46. Una dintre condițiile fundamentale ale încheierii unui contract în cadrul dreptului comunitar este aceea că, pe baza unei oferte și a unei acceptări a acestei oferte, cele două părți ajung la un acord de voință pentru a încheia un contract.

47. Cerința existenței unei oferte și a unei acceptări a acestei oferte, pe baza cărora se ajunge la un acord de voință, ca element indispensabil al încheierii unui contract, rezultă în primul rând din jurisprudența Curții. Astfel, în Hotărârea Gabriel, Curtea a subliniat că între consumator și vânzător a luat naștere un raport de natură contractuală în momentul în care consumatorul a comandat un produs de la vânzător, manifestându-și astfel „acceptarea propunerii” [37] și că acest „acord de voință” dintre cele două părți a dat naștere unor obligații în cadrul unui contract [38].

48. Cerința existenței unei oferte și a unei acceptări a acestei oferte, ca o condiție pentru încheierea unui contract, reiese de asemenea, în mod implicit, din câteva directive privind dreptul comunitar al protecției consumatorilor. Astfel, Directiva 97/7/CE privind

37 — Hotărârea citată la nota de subsol 4, punctul 48.
38 — *Ibidem*, punctul 49.

protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță [39] se referă la „ofertă” [40] și la „acceptarea ofertei” [41]. În Directiva 2002/65/CE privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE [42] se regăsesc de asemenea noțiunile „ofertă” [43] și „acceptare a ofertei” [44].

49. În plus, rezultă dintr-un document al experților intitulat „Draft Common Frame of Reference” [45] (proiect al unui cadru comun de referință, denumit în continuare „DCFR”), care va fi probabil în viitor punctul de început al unui regim uniform de drept privat european, că un contract este încheiat în cazul în care părțile intenționează să își asume obligații printr-un raport juridic obligatoriu sau să obțină un alt efect juridic și ajung la un acord suficient (articolul II.-4:101) [46]. La capitolul referitor la contracte, DCFR reglementează de asemenea oferta (articolul II.-4:201) și acceptarea ofertei (articolul II.-4:204). Potrivit articolului II.-4:201 alineatul (1), suntem în prezența unei oferte, în primul rând, dacă aceasta urmărește încheierea unui contract în ipoteza în care cealaltă parte acceptă oferta și, în al doilea rând, dacă aceasta cuprinde condiții suficient de precise pentru formarea unui contract [47]. Potrivit articolului II.-4:204 alineatul (1), noțiunea de acceptare înseamnă orice declarație sau orice comportament al persoanei căreia îi este adresată oferta și care indică faptul că aceasta acceptă oferta [48]. „Principles of European Contract Law” [49] (Principiile dreptului

39 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 1997 (JO L 144, p. 19, Ediție specială, 15/vol. 4, p. 160).

40 — Articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Directiva 97/7 prevede că, în timp util înainte de încheierea contractului la distanță, consumatorul trebuie să beneficieze de informațiile referitoare la durata „de validitate a *ofertei* sau a prețului” (sublinierea noastră).

41 — Articolul 9 din Directiva 97/7 prevede că „[s]tatele membre iau măsurile necesare pentru exonerarea consumatorului de orice obligație, în cazul furnizării necomandate, absența răspunsului neavând valoare de *consimțământ*” (sublinierea noastră).

42 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 (JO L 271, p. 16, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 183).

43 — Astfel, articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2002/65 prevede că, „[î]n timp util înainte ca un consumator să fie obligat de un contract sau de o *ofertă* la distanță”, acesta trebuie să primească informații determinate. În mod similar, potrivit articolului 5 alineatul (1), furnizorul comunică consumatorului toți termenii și toate condițiile contractului, precum și alte informații „înainte [ca acesta să fie] obligat de un contract sau de o *ofertă* la distanță” (sublinierea noastră).

44 — Articolul 9 din aceeași directivă prevede că statele membre iau măsurile necesare pentru a scuti consumatorul de orice obligație în cazul unor prestări nesolicitate, „absența răspunsului neconstituind un *acord* din partea acestuia” (sublinierea noastră).

45 — Von Bar, C. și alții (ed.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) – Interim Outline Edition; prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group)*, Sellier, European Law Publishers, München, 2008.

46 — Textul original al articolului II.-4:101 din DCFR („Requirements for the conclusion of a contract”) este următorul: „A contract is concluded, without any further requirement, if the parties: (a) intend to enter into a binding legal relationship or bring about some other legal effect; and (b) reach a sufficient agreement”.

47 — Textul original al articolului II.-4:201 alineatul (1), („Offer”) din DCFR este următorul: „A proposal amounts to an offer if: (a) it is intended to result in a contract if the other party accepts it; and (b) it contains sufficiently definite terms to form a contract”.

48 — Textul original al articolului II.-4:204 alineatul (1), („Acceptance”) din DCFR este următorul: „Any form of statement or conduct by the offeree is an acceptance if it indicates assent to the offer”.

49 — PECL au fost ulterior incluse, într-o versiune parțial modificată, în DCFR, care extinde și reglementează într-un mod mai sistematic baza unei reglementări a dreptului civil în cadrul Uniunii Europene. În ceea ce privește, mai precis, raportul între PECL și DCFR, a se vedea von Bar, C., și alții (ed.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law - Draft Common Frame of Reference (DCFR). Interim Outline Edition*, citat la nota de subsol 45, p. 24 și urm. În PECL, a se vedea, în ceea ce privește condițiile de încheiere a unui contract, articolul 2.101 („Conditions for the Conclusion of a Contract”); în ceea ce privește oferta, a se vedea articolul 2:201 („Offer”); în ceea ce privește acceptarea ofertei, a se vedea articolul 2:204 („Acceptance”).

european al contractelor, denumite în continuare „PECL") conțin deja dispoziții similare.

50. Doctrina referitoare la dreptul european al contractelor consideră de asemenea acordul de voință ca fiind cea mai importantă condiție pentru încheierea unui contract în dreptul european al contractelor, acord la care se ajunge printr-o ofertă și o acceptare a acestei oferte [50]. Din perspectiva dreptului comparat, acordul de voință pentru încheierea unui contract este de asemenea esențial în dreptul a numeroase state membre [51].

51. În ceea ce privește condițiile de încheiere a unui contract, trebuie să se arate de asemenea că împrejurarea dacă a fost sau nu a fost formulată o ofertă se apreciază din punctul de vedere al persoanei căreia oferta îi

50 — Schulze, R., „Precontractual Duties and Conclusion of Contract in European Law", în *European Review of Private Law*, nr. 6/2005, p. 850; Riesenhuber, K., *System und Prinzipien des Europäischen Vertragsrechts*, De Gruyter Recht, Berlin, 2003, p. 315 și urm., Gandolfi, G. (ed.), *Code européen des contrats – Avant-projet*, Giuffrè Editore, Milano, 2004, p. 105. În ceea ce privește cerința unui acord pentru încheierea unui contract în dreptul comunitar, a se vedea de asemenea Pfeiffer, T., „Der Vertragsschluss im Gemeinschaftsrecht", în Schulze, R., Ebers, M., și Grigoleit, H. C., *Informationspflichten und Vertragsschluss im Acquis communautaire*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2003, p. 109. Pfeiffer arată de asemenea că, în cazul contractelor de consum, etapa încheierii contractului este adesea urmată de o altă etapă, în timpul căreia consumatorul se poate răzgândi. A se vedea Pfeiffer, T., „New Mechanisms for Concluding Contracts", în Schulze, R., *New Features in Contract Law*, Sellier, European Law Publishers, München, 2007, p. 163. Importanța ofertei și a acceptării acesteia pentru încheierea unui contract este de asemenea subliniată de Van Erp, J. H. M., în Hartkamp, A., și alții (ed.), *Towards a European Civil code*, Kluwer Law International, Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2004, p. 367. Schmidt-Kessel, M., „At the Frontiers of Contract Law: Donation in European Private Law", în Vaquer, A. (ed.), *European Private Law Beyond the Common Frame of Reference - Essays in Honour of Reinhard Zimmermann*, Europa Law Publishing, Groningen, 2008, p. 84, arată că, în dreptul european al contractelor, donația este de asemenea definită ca un contract. Aceasta înseamnă că un acord de voință, la care se ajunge printr-o ofertă și printr-o acceptare a acestei oferte, este de asemenea necesar pentru încheierea unui contract de donație.

51 — În ceea ce privește dreptul austriac, a se vedea articolul 861 din Codul civil general (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch), potrivit căruia contractul ia naștere în temeiul unui acord de voință; în doctrină, a se vedea, în ceea ce privește dreptul austriac, de exemplu, Koziol, H., și Welser, R., *Grundriss des bürgerlichen Rechts – Band I: Allgemeiner Teil – Sachenrecht – Familienrecht*, ediția a 11-a, Manzsche Verlags- u. Universitätsbuchhandlung, Viena, 2000, p. 109 și urm. În ceea ce privește dreptul francez, a se vedea articolul 1101 din Codul civil (code civil), potrivit căruia contractul este o convenție prin care una sau mai multe persoane se obligă, față de una sau mai multe persoane, să dea, să facă sau să nu facă ceva. În ceea ce privește dreptul italian, a se vedea articolul 1321 din Codul civil (Codice civile), potrivit căruia contractul este o convenție între două sau mai multe părți, prin care părțile creează, reglementează sau pun capăt unui raport juridic reciproc. În doctrina italiană, a se vedea, de exemplu, Gazzoni, F., *Manuale di diritto privato*, ediția a 12-a, Edizioni Scientifiche Italiane, Napoli, 2006, p. 837 și urm. În ceea ce privește dreptul german, a se vedea articolele 145 și urm. din Codul civil (Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „BGB"), din care reiese că un contract se formează pe baza unui acord de voințe exprese, cu alte cuvinte, pe baza ofertei și a acceptării; în doctrină, a se vedea Larenz, K., și Wolf, M., *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*, ediția a 9-a, Beck, München, 2004, p. 551, punctul 3. În ceea ce privește dreptul sloven, a se vedea articolul 15 din Codul obligațiilor (Obligacijski zakonik), care prevede că un contract este încheiat în cazul în care cele două părți contractante ajung la un acord cu privire la elementele esențiale ale acestuia. În doctrină, a se vedea Kranjc. V., în Juhart, M., și Plavšak, N. (ed.), *Obligacijski zakonik s komentarjem*, vol. 1, GV založba, Ljubljana, 2003, comentariul articolului 15, p. 207 și urm. În ceea ce privește dreptul spaniol, a se vedea articolul 1258 din Codul civil (Código Civil), care impune un acord de voință pentru încheierea unui contract. În doctrină, a se vedea, în general, în ceea ce privește încheierea unui contract în dreptul spaniol, Cossío y Corral, A., Cossío y Martínez, M., și León Alonso, J., *Instituciones de derecho civil*, Civitas, Madrid, 1988, p. 387 și urm. Vom arăta de asemenea că acordul de voință este în egală măsură necesar pentru încheierea unei donații; donatarul trebuie să accepte donația pentru încheierea contractului de donație. În această privință, a se vedea, de exemplu, în doctrina austriacă Koziol, H., și Welser, R., *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Band II – Schuldrecht Allgemeiner Teil, Schuldrecht Besonderer Teil, Erbrecht*, citat în prezenta notă de subsol, p. 178.

era adresată. Astfel, reiese, de exemplu, din DCFR că intenția părții de a-și asuma obligații printr-un raport juridic obligatoriu sau de a obține un alt efect juridic se stabilește pe baza declarațiilor sau a comportamentului acestei părți, astfel cum acestea au fost înțelese în mod rezonabil de cocontractant (articolul II.-4:102) [52]. Acest punct de vedere este de asemenea exprimat în doctrină [53]. De asemenea, în dreptul comparat, se aplică un regim similar în dreptul a numeroase state membre [54].

52. Vom arăta de asemenea că, pentru a încheia un contract în cadrul dreptului comunitar, nu este necesară în general o formă specială, cu excepția cazului în care aceasta este prevăzută în mod expres pentru contracte speciale precum contractele de credit pentru consumatori [55] sau contractele privind folosința pe durată limitată a bunurilor imobile [56]. *A contrario*, în cazul în care prevederile care reglementează anumite tipuri de contracte nu stabilesc o formă specială, aceasta nu este necesară pentru încheierea valabilă a contractului. Faptul că o formă specială nu este, în mod obișnuit, necesară pentru încheierea contractelor reiese de asemenea din DCFR [57] și din doctrină [58]; de asemenea, din perspectiva dreptului comparat, în dreptul a numeroase state membre nu este în general cerută nicio formă specială pentru încheierea unui contract, cu excepția cazului în care aceasta este prevăzută în mod expres [59].

52 — Textul original al articolului II.-4:102 („How intention is determined") din DCFR este următorul: „The intention of a party to enter into a binding legal relationship or bring about some other legal effect is to be determined from the party's statements or conduct as they were reasonably understood by the other party". În PECL, a se vedea articolul 2.102 („Intention").

53 — A se vedea, de exemplu, Kötz, H., și Flessner, A., *European contract law – Vol. 1: Formation, Validity, and Content of Contracts; Contract and Third Parties*, Clarendon Press, Oxford, 1997, p. 19, care arată că trebuie să se examineze cum ar fi înțeleasă oferta de persoana rezonabilă care este destinatarul acesteia.

54 — A se vedea de exemplu, în dreptul englez, cauza Smith v. Hughes, (1871) L. R. 6 Q. B., p. 607; în dreptul austriac, articolul 863 din Codul civil general austriac; în dreptul italian, a se vedea articolul 1362 din Codul civil; dreptul sloven nu conține nicio dispoziție expresă, însă a se vedea Kranjc, V., în Juhart, M., și Plavšak, N. (ed.), *Obligacijski zakonik s komentarjem*, vol. 1, citat la nota de subsol 51, comentariul articolului 15, p. 211.

55 — Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO L 133, p. 66) prevede la articolul 10 alineatul (1): „Contractele de credit trebuie redactate pe hârtie sau pe un alt suport durabil".

56 — Directiva 94/47/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 1994 privind protecția dobânditorilor în ceea ce privește anumite aspecte ale contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe durată limitată a bunurilor imobile (JO L 280, p. 83, Ediție specială, 13/vol. 14, p. 204) prevede, la articolul 4 primul paragraf, că statele membre prevăd în legislația lor următoarele: „contractul, care este întocmit obligatoriu în formă scrisă, conține cel puțin elementele prevăzute în anexa" la directiva menționată.

57 — Potrivit articolului II.-1:107 alineatul (1) („Form") din DCFR: „A contract or other juridical act need not be concluded, made or evidenced in writing nor is it subject to any other requirement as to form". În PECL, a se vedea articolul 2:101 alineatul (2) („Conditions for the Conclusion of a Contract").

58 — Potrivit lui Riesenhuber, K., *System und Prinzipien des Europäischen Vertragsrechts*, citat la nota de subsol 50, p. 317, în dreptul contractelor, cerința respectării unei forme speciale pentru încheierea unui act juridic este prevăzută separat.

59 — În ceea ce privește cerința formei, nu vom menționa, în dreptul comparat, decât câteva state membre în care dreptul obligațiilor nu impune, în general, o formă specială pentru încheierea unui contract, mai precis, nu impune această formă decât pentru contractele speciale. În dreptul austriac, a se vedea articolul 883 din Codul civil general, din care reiese că nu se impune încheierea contractului într-o formă determinată, cu excepția cazurilor prevăzute de lege; în dreptul italian, a se vedea articolul 1350 din Codul civil, care impune forma scrisă doar pentru contractele speciale; în dreptul german, a se vedea, prin analogie, articolul 125 din Codul civil (Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „BGB"), din care reiese că un act juridic care nu este încheiat în forma prevăzută de lege este nul; în dreptul sloven, a se vedea articolul 51 din Codul obligațiilor, care prevede că nu se impune nicio formă pentru încheierea unui contract, cu excepția cazului în care legea prevede altfel; în dreptul spaniol, a se vedea articolul 1278 din Codul civil, din care reiese că, atunci când sunt îndeplinite condițiile esențiale de validitate, contractele sunt obligatorii, indiferent de forma în care acestea sunt încheiate.

53. În mod similar, pentru a stabili dacă a fost încheiat un contract într-o cauză dată, nu este necesar să se precizeze în mod expres despre ce tip de contract este vorba. Astfel, contractele pot fi numite – definite, așadar, prin nume în mod expres în ceea ce privește tipul acestora [60] – sau nenumite – contracte care nu au, așadar, o denumire expresă [61]. Aceasta corespunde de asemenea autonomiei din dreptul privat [62].

54. Este necesar să se arate, în acest sens, că noțiunile cuprinse în Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să fie interpretate în mod autonom și prin referire, în această privință, la sistemul și la obiectivele regulamentului menționat, în vederea asigurării aplicării uniforme a acestuia în toate [63] statele membre [64]. În consecință, în cadrul interpretării Regulamentului nr. 44/2001, nu va fi important să se cunoască calificarea juridică pe care o primește în dreptul național dreptul la remiterea unui câștig promis. Cu toate acestea, menționăm – doar din perspectiva dreptului comparat – că, în doctrina și în jurisprudența germană, austriacă și franceză, de exemplu, nu există o opinie unică în privința acestei calificări.

55. În doctrina austriacă, se poate întâlni opinia potrivit căreia se poate ajunge la încheierea unui contract pe baza unei promisiuni de câștig sau potrivit căreia este necesar ca impresia pe care promisiunile de acordare a unui câștig o lasă consumatorilor să fie înțeleasă ca o declarație obiectivă pe baza

60 — De exemplu, contractul de vânzare, contractul de împrumut, contractul de închiriere.

61 — Astfel, DCFR cuprinde de asemenea în cartea II („Contracts and other juridical acts"), dispoziții generale referitoare la contracte, iar în cartea IV („Specific contracts and the rights and obligations arising from them"), dispoziții referitoare la tipuri speciale de contracte. Ar trebui să se arate că, în dreptul comparat, ordinile juridice ale statelor membre disting de asemenea între contracte numite și cele nenumite. A se vedea, de exemplu, în dreptul austriac, Rummel, P., în Rummel, P., *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ*, Manzsche Verlags- u. Universitätsbuchhandlung, Viena, 2000, comentariul articolului 859 din Codul civil general, punctul 21; în dreptul francez, Antonmattei, P.-H., și Raynard, J., *Droit civil: Contrats spéciaux*, ediția a 3-a, Litec, Paris, 2002, p. 3; în dreptul german, Kramer, E. A., în *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, ediția a 5-a, Beck, München, 2006, comentariul articolului 145 punctul 4; în dreptul sloven, Cigoj, S., *Teorija obligacij – Splošni del obligacijskega prava*, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2003, p. 100.

62 — În ceea ce privește autonomia în dreptul privat, a se vedea în dreptul comparat, în doctrina germană, Larenz, K., și Wolf, M., *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*, citat la nota de subsol 51, p. 2, punctul 2; în doctrina austriacă, Koziol, H., și Welser, R., *Grundriss des bürgerlichen Rechts – Band I: Allgemeiner Teil – Sachenrecht – Familienrecht*, citat la nota de subsol 51, p. 84; în doctrina franceză, Starck, B., Roland, H., și Boyer, L., *Droit civil – Les obligations. 2. Contrat*, ediția a 6-a, Litec, Paris, 1998, p. 4 și urm.

63 — Astfel cum am arătat deja la nota de subsol 6 din prezentele concluzii, reiese din considerentul (21) al Regulamentului nr. 44/2001 că Regatul Danemarcei nu a participat la adoptarea acestui regulament, care, prin urmare, nu i se adresează și nu i se aplică. Astfel cum reiese din considerentul (22) al Regulamentului nr. 44/2001, Convenția de la Bruxelles continuă să se aplice în cadrul relațiilor dintre Regatul Danemarcei și statele membre parte la regulamentul menționat.

64 — Putem evalua cerința unei interpretări autonome a noțiunilor utilizate în Regulamentul nr. 44/2001 prin analogie cu jurisprudența referitoare la Convenția de la Bruxelles, în care Curtea a arătat în mod repetat că noțiunile utilizate de convenția menționată trebuie să fie interpretate în mod autonom, prin referire în principal la sistemul și la obiectivele acestei convenții, pentru a se asigura aplicarea uniformă a convenției în toate statele contractante. A se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iunie 1978, Bertrand (150/77, Rec., p. 1431, punctele 14-16), Hotărârea din 19 ianuarie 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, Rec., p. I-139, punctul 13), precum și Hotărârile citate anterior Benincasa, punctul 12, Mietz, punctul 26, și Hotărârile citate anterior Gabriel, punctul 37, și Engler, punctul 33. În doctrină, a se vedea Schmidt-Kessel, M., „Europäisches Vertragsrecht", în Riesenhuber, K. (ed.), *Europäische Methodenlehre – Handbuch für Ausbildung und Praxis*, de Gruyter Recht, Berlin, 2006, p. 395, punctul 11, care arată că prevederile și noțiunile din dreptul european al contractelor trebuie interpretate în mod autonom, și nu din perspectiva ordinilor juridice naționale.

căreia se poate forma un contract [65]; în această logică se înscrie de asemenea opinia potrivit căreia o promisiune de câștig și acceptarea acesteia – indiferent dacă se comandă un produs – constituie, *per se*, un contract [66]. Alți autori afirmă că dreptul la remiterea unui câștig promis constituie un drept de a iniția o acțiune în despăgubiri, exercitată în temeiul *culpa in contrahendo* [67]. Câțiva autori austrieci au definit-o ca un drept *sui generis* [68]. În doctrină, se afirmă de asemenea că aceasta reprezintă un drept legat de un mecanism asemănător unei promisiuni publice de câștig [69].

56. Amintim că legislația germană conține de asemenea, la articolul 661 bis din BGB, o dispoziție asemănătoare cu articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor [70]. În doctrina germană există de asemenea autori care susțin opinii diferite cu privire la calificarea juridică a dreptului la remiterea unui câștig promis. Astfel, una dintre opinii susține că este vorba, în această privință, de un drept întemeiat pe un act juridic unilateral [71], iar, potrivit altei opinii, este vorba despre un drept întemeiat pe o obligație prevăzută de lege („gesetzliches Schuldverhältnis”) [72]. De asemenea, una dintre calificările posibile se referă la dreptul întemeiat pe *culpa in contrahendo* [73] sau la un mecanism asemănător unei promisiuni publice de câștig [74].

65 — Krejci, H., în Rummel, P., *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ*, vol. 2, Manzsche Verlags- u. Universitätsbuchhandlung, Viena, 2002, comentariul articolului 5j KSchG, p. 254, punctul 8.

66 — Klauser, A., „Gewinnzusagen sind einzuhalten!”, în *ecolex*, 2002, p. 574 și urm. În această privință, vom arăta că, înainte de publicarea acestui articol, Klauser a susținut un alt punct de vedere; a se vedea Klauser, A., „Der Anspruch nach § 5j KSchG in dogmatischer und kollisionsrechtlicher Hinsicht”, în *ecolex*, 1999, p. 752 și urm.

67 — O astfel de opinie este susținută de Klauser, A., „Der Anspruch nach § 5j KSchG in dogmatischer und kollisionsrechtlicher Hinsicht”, citat la nota de subsol 66; Wukoschitz, M., se raliază acestei opinii: „Grenzüberschreitende Gewinnzusagen – Was der Generalanwalt wirklich sagte…Replik zu Klauser in ecolex 2002, 80”, în *ecolex*, 2002, p. 423 și urm. Cu privire la definiția noțiunii *culpa in contrahendo* în dreptul austriac, a se vedea, de exemplu Koziol, H., și Welser, R., *Grundriss des bürgerlichen Rechts – Band I: Allgemeiner Teil - Sachenrecht – Familienrecht*, citat la nota de subsol 51, p. 29. Cei doi autori menționează, între altele, că o parte contractantă are obligația de a informa cealaltă parte în special cu privire la împrejurările care ar putea împiedica încheierea validă a contractului; persoana care încalcă o astfel de obligație (*culpa in contrahendo*) trebuie să despăgubească cealaltă parte.

68 — Fenyves, A., „Zur Deckung von Ansprüchen nach § 5j KSchG in der Rechtsschutzversicherung”, în *Verbraucherrecht*, 2003, p. 89 și urm., Matt, A., „Noch einmal § 5j KSchG”, în *ecolex*, 2000, p. 494.

69 — Klauser, A., „Der Anspruch nach § 5j KSchG in dogmatischer und kollisionsrechtlicher Hinsicht”, citat la nota de subsol 66, p. 752 și urm. Ar trebui să arătam totuși că o promisiune publică de câștig se adresează unui număr nedeterminat de persoane, spre deosebire de prezenta cauză, în care aceasta este adresată individual unui consumator determinat. În ceea ce privește promisiunea publică de câștig în doctrina austriacă, a se vedea Rummel, P., în Rummel P., *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch: mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2000, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ*, vol. 1, Manzsche Verlags- u. Universitätsbuchhandlung, Viena, 2002, comentariul articolului 860 din Codul civil general.

70 — Articolul 661 bis din BGB prevede: „Un întreprinzător care adresează unui consumator promisiuni de atribuire a unor premii sau mesaje similare, având un conținut care îl fac pe consumator să creadă că a câștigat un premiu, trebuie să remită acest câștig consumatorului”. În textul original german, modul de redactare a acestei dispoziții este următorul: „Ein Unternehmer, der Gewinnzusagen oder vergleichbare Mitteilungen an Verbraucher sendet und durch die Gestaltung dieser Zusendungen den Eindruck erweckt, dass der Verbraucher einen Preis gewonnen hat, hat dem Verbraucher diesen Preis zu leisten”.

71 — Lorenz, S., „Internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte und Anwendbarkeit von § 661a BGB bei Gewinnmitteilungen aus dem Ausland: Erweiterungen des Verbraucher-gerichtsstands durch die «Brüssel I-Verordnung» (zu LG Braunschweig, 10.1.2002-10 O 2753/00)”, în *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, nr. 3/2002, p. 193.

72 — Astfel, de exemplu, Schulze, R., în Schulze, R., Dörner, H., și Ebert, I. (ed.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, ediția a 5-a, Nomos, Baden-Baden, 2007, comentariul articolului 661 bis punctul 1, Mansel, P., în Jauernig, O., *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, ediția a 12-a, Beck, München, 2007, comentariul articolului 661 bis punctul 2.

73 — Se citează deseori Hotărârea pronunțată la 10 ianuarie 2002 de Landesgericht Braunschweig ca exemplu al faptului că promisiunea de câștig primește calificarea de *culpa in contrahendo*, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, nr. 3/2002, p. 213; comentariul hotărârii: Lorenz, S., „Internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte und Anwendbarkeit von § 661a BGB bei Gewinnmitteilungen aus dem Ausland: Erweiterungen des Verbraucher-gerichtsstands durch die «Brüssel I-Verordnung» (zu LG Braunschweig, 10.1.2002-10 O 2753/00)”, citat la nota de subsol 71.

74 — Kotzian-Marggraf, K., în Bamberger, H. G., și Roth, H., *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Beck'scher Online-Kommentar)*, ediția a 9-a, Beck, Müchen, 2007, comentariul articolului 661 bis punctul 1.

57. Dimpotrivă, jurisprudența franceză a clasificat astfel de promisiuni de câștig în categoria „cvasicontractelor” [75].

58. Prin urmare, pentru a răspunde la prima întrebare preliminară, va fi deosebit de important să se stabilească dacă, în acțiunea principală, a fost încheiat un contract între doamna Ilsinger și societatea Schlank & Schick.

3. Existența unui contract de consum în acțiunea principală

59. Pentru a aprecia dacă a fost încheiat un contract în acțiunea principală, trebuie să se stabilească mai întâi dacă, pe baza unei oferte și a unei acceptări a acestei oferte, cele două părți au ajuns la un acord de voință pentru a încheia un contract. În această privință, trebuie să se examineze în primul rând dacă promisiunea de câștig poate fi înțeleasă ca o ofertă făcută unui consumator. Astfel cum s-a menționat deja mai sus, problema dacă a fost sau nu a fost formulată o ofertă se apreciază din punctul de vedere al destinatarului ofertei.

60. Pentru a aprecia dacă o promisiune de câștig adresată unui consumator constituie o ofertă, nu poate fi dat, în opinia noastră, un răspuns general. Va fi necesar să se aprecieze în fiecare caz specific cum a înțeles un consumator mediu promisiunea de câștig a vânzătorului și dacă se poate considera, din punctul de vedere al consumatorului, că, prin promisiunea de câștig, vânzătorul i-a făcut o ofertă. Instanța națională va trebui să efectueze în mod concret această apreciere a situației de fapt. Într-o procedură preliminară, întemeiată pe o separare netă a atribuțiilor între instanțele naționale și Curte, orice apreciere a situației de fapt din cauză este, astfel, de competența instanței naționale [76].

61. În cadrul aprecierii efectuate, instanța națională va trebui, așadar, să examineze dacă oferta era, de exemplu, subordonată condiției

75 — În doctrină, a se vedea Reifegerste, S., „Fondement de la responsabilité des sociétés organisatrices de loteries publicitaires”, în *La Semaine Juridique (Édition générale)*, nr. 46/2002, p. 2023, Fages, B., „L'annonce d'un gain à des fins publicitaires (comparaison franco-allemande sur fond de jurisprudence européenne)”, în Coester, M., Martiny, D., și Prinz von Sachsen Gessaphe, K. A. (ed.), *Privatrecht in Europa – Vielfalt, Kollision, Kooperation – Festschrift für Hans Jürgen Sonnenberger zum 70. Geburtstag*, Beck, Müchen, 2004, p. 230 și urm., Dutoit, B., „Le consommateur face aux promesses de gain non tenues: quel tribunal est compétent?: à propos des arrêts Gabriel et Engler de la Cour de justice des Communautés européennes”, în *Études sur le droit de la concurrence et quelques thèmes fondamentaux: mélanges en l'honneur d'Yves Serra*, Dalloz, Paris, 2006, p. 154, Berrebi, J., „ECJ judgment C-27/02, 20 January 2005, Engler v. Janus Versand GmbH – Entitlement of a consumer to whom misleading advertising has been sent to seek payment, in judicial proceedings, of the prize which he has ostensibly won (French case note)”, în *European Review of Private Law*, nr. 1/2006, p. 138 și urm.

76 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 8 martie 2001, Gourmet International Products (C-405/98, Rec., p. I-1795, punctul 33), Hotărârea din 25 februarie 2003, IKA (C-326/00, Rec., p. I-1703, punctul 27), Hotărârea din 11 martie 2004, de Lasteyrie du Saillant (C-9/02, Rec., p. I-2409, punctul 41), Hotărârea din 26 mai 2005, Burmanjer și alții (C-20/03, Rec., p. I-4133, punctele 31 și 32), Hotărârea din 23 februarie 2006, A-Punkt Schmuckhandel (C-441/04, Rec., p. I-2093, punctul 25), și Hotărârea din 28 septembrie 2006, Ahokainen și Leppik (C-434/04, Rec., p. I-9171, punctul 37).

ca destinatarul ofertei să încheie un alt contract sau ca acesta să dețină numărul de identificare ce îi dă dreptul la câștig, și dacă această condiție era îndeplinită.

62. În cazul în care instanța națională constată că, în cazul concret, a fost făcută o ofertă consumatorului, aceasta va trebui să aprecieze de asemenea dacă această ofertă a fost acceptată de consumator. Instanța națională va trebui să ia în considerare faptul că oferta trebuie să fie acceptată de consumator în mod clar și neechivoc, de exemplu prin retrimiterea către vânzător, care i-a trimis promisiunea de câștig, a certificatului necesar de solicitare a câștigului, pe care a lipit cuponul conținând numărul de identificare.

63. Instanța națională trebuie să stabilească, așadar, în fiecare caz concret, dacă exista o ofertă și dacă această ofertă a fost acceptată de consumator, ceea ce a condus la un acord de voință și, astfel, la încheierea unui contract. Aceasta va trebui să țină cont de asemenea de faptul că nu este cerută o formă specială pentru încheierea unui astfel de contract și că respectivul contract încheiat poate intra în categoria contractelor nenumite.

4. Cerința unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor

64. După ce s-a constatat că promisiunea de câștig făcută unui consumator poate conduce la încheierea unui contract și, astfel, la stabilirea competenței instanțelor din statul membru în care este domiciliat consumatorul, vom arăta că această opinie este de asemenea susținută de cerința unui nivel ridicat de protecție a consumatorului, în calitate de parte considerată defavorizată în contractele de consum.

65. Astfel cum s-a arătat în jurisprudență, dispozițiile speciale cu privire la competența în materia contractelor de consum au ca obiectiv faptul de a „proteja consumatorul în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său, care nu trebuie să fie descurajat[ă] să inițieze acțiuni în justiție prin faptul că este obligat[ă] să introducă acțiunea în fața instanțelor din statul pe teritoriul căruia este domiciliat cocontractantul acestuia” [77]. Dispozițiile speciale referitoare la contractele de consum au drept obiectiv înlăturarea dificultăților pe

77 — A se vedea, prin analogie, în ceea ce privește Convenția de la Bruxelles, Hotărârea Shearson Lehman Hutton, citată la nota de subsol 64, punctul 18; a se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Jacobs prezentate la 8 iulie 2004 în cauza Engler, punctul 28 (hotărâre citată la nota de subsol 4).

care consumatorul le-ar putea întâlni într-un litigiu privind un contract de consum, în cazul în care acesta ar fi obligat să introducă o acțiune într-un alt stat [78].

66. Dispozițiile prevăzute în Regulamentul nr. 44/2001 referitoare la competența în materia contractelor de consum sunt concepute, în ceea ce privește conținutul acestora, în mod mai cuprinzător decât cele care figurează în Convenția de la Bruxelles, astfel încât domeniul de aplicare al protecției consumatorilor s-a extins la rândul său. Extinderea materială a dispozițiilor referitoare la contractele de consum exprimă orientarea generală a Comunității spre o îmbunătățire a protecției consumatorilor. Astfel, de exemplu, cerința unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor reiese de asemenea din Cartea verde privind revizuirea acquis-ului comunitar în domeniul protecției consumatorilor [79]. În respectiva carte verde, Comisia arată că „încrederea consumatorilor în piața internă trebuie întărită prin asigurarea unui nivel ridicat de protecție peste tot în Uniunea Europeană” [80]. Prevederile dreptului comunitar material sunt de asemenea orientate spre un nivel mai ridicat al protecției consumatorilor, astfel cum arată, de exemplu, adoptarea Directivei 2005/29/CE [81]. Cerința unui nivel ridicat de protecție a consumatorului reiese de asemenea din Regulamentul (CE) nr. 593/2008 [82], recent adoptat.

67. Având în vedere ceea ce precedă, nu poate fi admis, așadar, argumentul invocat în ședință de reprezentantul administratorului judiciar al societății Schlank & Schick, potrivit căruia protecția consumatorului nu este justificată în cazul în care consumatorul nu își asumă nicio obligație în cadrul unui raport de consum. Dispozițiile referitoare la protecția consumatorului nu au drept obiectiv să îi asigure consumatorului protecție exclusiv în cazurile în care acesta își asumă obligații pe cale contractuală, ci, dimpotrivă, să evite de asemenea confuzia consumatorului în cazul în care a fost încheiat doar un contract care

78 — A se vedea, prin analogie, în ceea ce privește Convenția de la Bruxelles, Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Engler, citate la nota de subsol 77, punctul 29.

79 — Cartea verde prezentată de Comisie (COM/2006/0744 final). Comisia va acorda prioritate lucrărilor cadrului comun de referință în ceea ce privește problemele legate de contractele încheiate cu consumatorii, pentru a-și aduce contribuția în timp util la revizuirea acquis-ului privind protecția consumatorului. A se vedea al doilea raport de activitate al Comisiei privind cadrul comun de referință (COM/2007/0447 final).

80 — Cartea verde, p. 4.

81 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7, 98/27/CE și 2002/65 ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260).

82 — Potrivit articolului 6 alineatul (1) din acest Regulament al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (JO L 177, p. 6), contractele de consum sunt „reglementat[e] de legea statului în care își are reședința obișnuită consumatorul, cu condiția ca profesionistul: (a) să își desfășoare activitatea comercială sau profesională în țara în care își are reședința obișnuită consumatorul, sau (b) prin orice mijloace, să își direcționeze activitățile către țara în cauză sau către mai multe țări, printre care și țara în cauză, și ca acest contract să se înscrie în sfera activităților respective”. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, părțile aleg legea; această alegere „nu poate priva consumatorul de protecția acordată acestuia prin dispoziții de la care nu se poate deroga prin convenție, în temeiul legii care, în lipsa unei alegeri, ar fi fost aplicabilă în conformitate cu alineatul (1)”. În conformitate cu articolul 29, regulamentul se va aplica de la 17 decembrie 2009.

cuprinde obligații numai în sarcina unei părți. Consumatorul este indus în eroare prin promisiuni de câștig înșelătoare, iar comportamentul său economic este, astfel, afectat. Este de asemenea posibil ca promisiunea de câștig să îi cauzeze un prejudiciu consumatorului dacă acesta este de bună-credință, considerând că va obține câștigul, și a cheltuit suma de bani aparent câștigată sau dacă, sub influența câștigului promis în aparență, acesta a luat decizii economice care îi sunt defavorabile.

68. De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că, oferindu-i-se consumatorului posibilitatea de a sesiza instanța în a cărei rază teritorială acesta este domiciliat, acestuia nu i se garantează însă că instanța se va pronunța în favoarea sa în privința fondului și că îi va acorda câștigul pe care îl solicită prin acțiunea introdusă; acestuia i se va acorda doar o protecție de ordin procedural. Consumatorul ar beneficia de aceeași protecție procedurală în cazul în care și-ar fi asumat, de exemplu, o obligație financiară pentru o sumă minimă prin încheierea unui contract de vânzare de mărfuri. În plus, având în vedere faptul că, în fața unor promisiuni de câștig înșelătoare care constituie practici comerciale neloiale, consumatorul este de asemenea protejat din perspectiva dreptului material în temeiul Directivei 2005/29 privind practicile comerciale neloiale [83], este rezonabil ca acesta să fie de asemenea protejat în această privință pe plan procedural, cu condiția, desigur, să fi fost încheiat un contract în cazul concret.

5. Răspunsul la prima întrebare preliminară

69. Rezultă din argumentația expusă că dreptul unui consumator la remiterea unui câștig aparent promis poate constitui un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, în cazul în care instanța națională constată, pe baza tuturor împrejurărilor din speță, că a fost încheiat un contract în acțiunea principală.

70. În consecință, este necesar să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că dreptul de a iniția o acțiune în justiție, prin care consumatorii pot solicita în justiție, în temeiul dreptului statului membru în care sunt domiciliați, de la întreprinderi cu sediul în alt stat membru, premiul aparent câștigat în cazul în care acestea adresează unui consumator determinat o promisiune de câștig sau alte mesaje similare, iar formularea acestor corespondențe este de natură să îl facă pe consumator să creadă că a câștigat un premiu, fără ca atribuirea premiului să fie condiționată de o comandă de mărfuri sau de o comandă de

83 — Directiva 2005/29 cuprinde de asemenea, în titlul „Practici comerciale considerate neloiale în orice situație", la punctul 31 din anexa I, practica pe baza căreia se creează consumatorilor „falsa impresie că au câștigat sau vor câștiga ori că vor câștiga dacă întreprind o anumită acțiune, un premiu sau un alt avantaj similar, în condițiile în care, fie nu există niciun premiu ori avantaj similar, fie acțiunea pe care ar trebui să o întreprindă pentru a câștiga premiul sau alt avantaj similar este condiționată de plata unei sume de bani sau de suportarea unui cost". Potrivit articolului 5 alineatul (1) din directiva menționată, se interzic practicile comerciale neloiale.

probă, și în cazul în care acesta nu a efectuat o comandă, dar destinatarul corespondenței pretinde atribuirea premiului, poate constitui un drept de natură contractuală în sensul acestui articol din regulamentul menționat, în cazul în care în acțiunea principală a fost încheiat un contract de consum în sensul articolului menționat. Este de competența instanței naționale să aprecieze dacă în acțiunea principală a fost încheiat un contract de consum în sensul articolului menționat.

C — *A doua întrebare preliminară*

71. Instanța de trimitere adresează a doua întrebare preliminară doar în subsidiar, în ipoteza în care Curtea ar răspunde negativ la prima întrebare preliminară. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dreptul unui consumator la remiterea unui premiu aparent câștigat este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, în cazul în care dreptul de a obține plata câștigului nu a fost, cu siguranță, subordonat unei condiții de a comanda mărfuri, dar destinatarul corespondenței a efectuat totuși o comandă de mărfuri. Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă este competentă să se pronunțe cu privire la solicitarea remiterii câștigului aceeași instanță care ar fi competentă în materia unui contract privind efectuarea unei comenzi a unor mărfuri.

72. Având în vedere faptul că răspunsul la prima întrebare preliminară va depinde de aprecierea finală efectuată de instanța națională, vom prezenta în continuare analiza de care instanța națională ar trebui să țină seama în cazul în care ar răspunde negativ la prima întrebare preliminară.

73. În ceea ce privește această întrebare, trebuie arătat că, în cadrul Convenției de la Bruxelles, Curtea a indicat în Hotărârea Gabriel [84] că, în cazul în care consumatorul a comandat un produs de la vânzător, vânzătorul și consumatorul se află în mod incontestabil într-un raport contractual, întrucât, comandând produsul, consumatorul a acceptat oferta pe care i-a trimis-o vânzătorul, inclusiv totalitatea condițiilor aferente acestei oferte [85]. Acest acord de voință a dat naștere în sarcina celor două părți unor obligații reciproce și interdependente în cadrul unui contract de furnizare de bunuri mobile corporale [86].

74. În prezenta cauză, a fost încheiat de asemenea un contract de vânzare de mărfuri – în cazul în care consumatorul a comandat respectivul produs – contract care intră, în

84 — Citată la nota de subsol 4.
85 — *Ibidem*, punctul 48.
86 — *Ibidem*, punctul 49.

mod incontestabil, în domeniul de aplicare al articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, întrucât sunt îndeplinite condițiile de încheiere a unui contract. În consecință, competența instanțelor de a se pronunța cu privire la litigiile aferente unui contract de vânzare de mărfuri se stabilește pe baza dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001 referitoare la contractele încheiate de consumatori. Or, a doua întrebare din prezenta cauză privește problema dacă respectiva competență de a se pronunța cu privire la o acțiune prin care se urmărește să se obțină remiterea unui câștig se stabilește de asemenea pe baza acelorași norme, în cazul în care consumatorul a comandat un produs de la vânzător, returnând certificatul de solicitare a câștigului pe care a lipit cuponul conținând numărul de identificare.

75. În Hotărârea Gabriel, referitoare la Convenția de la Bruxelles, Curtea a arătat că, în cazul în care un consumator a comandat un produs de la un vânzător, competența de a se pronunța cu privire la o acțiune prin care consumatorul solicită remiterea premiului câștigat trebuie stabilită de asemenea pe baza dispozițiilor referitoare la contractele încheiate de consumatori [87]. În motivare, aceasta a arătat că dreptul consumatorului de a introduce o acțiune vizând obținerea remiterii câștigului era strâns legat de contractul încheiat între cele două părți contractante, deoarece însăși promisiunea de câștig era de asemenea indisociabil legată de efectuarea unei comenzi a unui produs, care era, în același timp, condiția prealabilă pentru acordarea câștigului [88]. Curtea a continuat arătând că produsul a fost comandat de către consumator în principal, chiar exclusiv, în considerarea câștigurilor financiare care i-au fost promise, cu mult mai mari decât suma minimă cerută pentru comandă [89].

76. Or, situația de fapt în cauza Gabriel era diferită de cea din prezenta cauză. În cauza Gabriel, societatea care a promis câștigul condiționase remiterea acestui câștig de efectuarea unei comenzi prealabile a unui produs de către consumator. În speță, remiterea câștigului nu era condiționată de efectuarea unei comenzi a unui produs. Cu toate acestea, în opinia noastră, o astfel de situație trebuie analizată la fel ca aceea în care remiterea câștigului este condiționată de efectuarea unei comenzi a unui produs, iar competența de a se pronunța cu privire la acțiunea vizând obținerea remiterii câștigului trebuie stabilită potrivit acelorași norme precum în cazul litigiilor referitoare la un contract de comandă de produse.

77. Deși comanda unui produs nu reprezintă o condiție pentru a solicita remiterea unui câștig, această comandă este strâns legată de promisiunea de câștig și, în această privință, acțiunea consumatorului prin care acesta solicită remiterea câștigului este de asemenea strâns legată de contractul de vânzare de

87 — Citată la nota de subsol 4, punctul 53.
88 — *Ibidem*, punctul 54.
89 — *Ibidem*.

mărfuri. Astfel cum arată instanța de trimitere în ordonanța de trimitere, prin promisiunea unui câștig, societatea Schlank & Schick urmărește să incite consumatorii să încheie contracte de vânzare de mărfuri. Promisiunea de câștig urmărește să atragă atenția consumatorului și să îi influențeze decizia cu privire la comanda unui produs, precum și – astfel cum arată în mod întemeiat guvernul sloven – să consolideze avantajul acestei societăți față de alți furnizori ai unui produs de același tip.

78. Prin promisiunea unui câștig bănesc, vânzătorul poate exercita, în mod incontestabil, o influență considerabilă asupra deciziei consumatorului de a comanda un produs, cu toate că pretinsa remitere a câștigului nu este condiționată de o astfel de comandă. Este posibil ca în promisiunea de câștig să nu fie indicat în mod clar că remiterea acestuia nu este în mod evident condiționată de efectuarea unei comenzi, iar aceasta va influența decizia consumatorului de a comanda un produs. Este posibil ca respectivul consumator să creadă în mod greșit că efectuarea unei comenzi de produse îi garantează remiterea câștigului, însă este de asemenea posibil ca, față de un câștig de o valoare atât de ridicată, acesta să se simtă obligat din punct de vedere moral să comande un produs. În cazul în care pretinsa remitere a câștigului nu este condiționată de comanda unui produs, nici consumatorul nu este obligat să comande un produs de o valoare minimă; dimpotrivă, acesta poate comanda un articol cu o valoare aleasă de acesta, ceea ce îl poate incita și mai mult să efectueze o comandă. Întrucât încheierea unui contract de vânzare de mărfuri este, așadar, foarte strâns legată de promisiunea de câștig, litigiile referitoare la cele două raporturi juridice trebuie să fie soluționate de aceeași instanță.

79. În plus, Curtea a amintit deja în mai multe rânduri în jurisprudența sa că este indispensabil să se evite o multiplicare a instanțelor competente cu privire la același contract, pentru a preveni riscul contradicției unor hotărâri și pentru a facilita astfel recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în afara statului în care acestea au fost pronunțate [90].

80. În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare preliminară în sensul că dreptul de a iniția o acțiune în justiție prin care consumatorii pot solicita în justiție, de la furnizori, remiterea unui premiu aparent câștigat este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, în cazul în care dreptul de a obține plata premiului nu a fost subordonat unei condiții de a comanda mărfuri, dar destinatarul corespondenței a efectuat totuși o comandă de mărfuri.

90 — În ceea ce privește Regulamentul nr. 44/2001, a se vedea Hotărârea Gabriel, citată la nota de subsol 4, punctul 57. A se vedea, prin analogie, în ceea ce privește Convenția de la Bruxelles, Hotărârea din 6 octombrie 1976, De Bloos (14/76, Rec., p. 1497, punctul 9), Hotărârea din 15 ianuarie 1987, Shenavai (266/85, Rec., p. 239, punctul 8), Hotărârea din 13 iulie 1993, Mulox IBC (C-125/92, Rec., p. I-4075, punctul 21), Hotărârea din 9 ianuarie 1997, Rutten (C-383/95, Rec., p. I-57, punctul 18), Hotărârea din 5 octombrie 1999, Leathertex (C-420/97, Rec., p. I-6747, punctul 31), și Hotărârea Besix, citată la nota de subsol 10, punctul 27.

VII — Concluzie

81. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la cele două întrebări preliminare adresate de Oberlandesgericht Wien după cum urmează:

„1) Articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că dreptul de a iniția o acțiune în justiție, prin care consumatorii pot solicita în justiție, în temeiul dreptului statului membru în care sunt domiciliați, de la întreprinderi cu sediul în alt stat membru, premiul aparent câștigat atunci când acestea adresează unui consumator determinat o promisiune de câștig sau alte mesaje similare, iar formularea acestor corespondențe este de natură să îl facă pe consumator să creadă că a câștigat un premiu, fără ca atribuirea premiului să fie condiționată de o comandă de mărfuri sau de o comandă de probă, și în cazul în care acesta nu a efectuat o comandă, dar destinatarul corespondenței pretinde atribuirea premiului, poate constitui un drept de natură contractuală în sensul acestui articol din regulamentul menționat, în cazul în care în acțiunea principală a fost încheiat un contract de consum în sensul articolului menționat. Este de competența instanței naționale să aprecieze dacă în acțiunea principală a fost încheiat un contract de consum în sensul articolului menționat.

2) Dreptul de a iniția o acțiune în justiție prin care consumatorii pot solicita în justiție de la furnizori remiterea unui premiu aparent câștigat este un drept de natură contractuală în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, în cazul în care dreptul de a obține plata premiului nu a fost subordonat unei condiții de a comanda mărfuri, dar destinatarul corespondenței a efectuat totuși o comandă de mărfuri.”